

Utrikesutskottets betänkande 2023/24:UU1

Utgiftsområde 5 Internationell samverkan

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag för 2024 inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan som uppgår till ca 2,3 miljarder kronor. Därmed avstyrker utskottet de alternativa budgetförslag som förts fram av Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet i motioner. Utskottet tillstyrker också regeringens förslag om vissa bemyndiganden om ekonomiska åtaganden.

I betänkandet finns fyra särskilda yttranden (S, V, C, MP). Ledamöterna från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet, och Miljöpartiet avstår från ställningstagande när det gäller budgetbeslutet och redovisar i stället sina överväganden i särskilda yttranden.

Behandlade förslag

Proposition 2023/24:1 inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan.
Tre yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2023/24.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Budgetprocessen i riksdagen	4
Utskottets överväganden.....	6
Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 5	6
Statens budget inom utgiftsområde 5	10
Särskilda yttranden	16
1. Statens budget inom utgiftsområde 5 (S).....	16
2. Statens budget inom utgiftsområde 5 (V)	18
3. Statens budget inom utgiftsområde 5 (C)	20
4. Statens budget inom utgiftsområde 5 (MP)	21
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	23
Propositionen	23
Motioner från allmänna motionstiden 2023/24	23
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och motionärernas anslagsförslag	24
<i>Bilaga 3</i>	
Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden.....	25

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Statens budget inom utgiftsområde 5

a) Anslagen för 2024

Riksdagen anvisar anslagen för 2024 inom utgiftsområde 5 enligt regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2023/24:1 utgiftsområde 5 punkt 1 och avslår motionerna

2023/24:2347 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V),

2023/24:2673 av Jacob Risberg m.fl. (MP) och

2023/24:2716 av Kerstin Lundgren m.fl. (C).

b) Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom den tidsperiod som regeringen föreslår.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2023/24:1 utgiftsområde 5 punkt 2.

Stockholm den 30 november 2023

På utrikesutskottets vägnar

Aron Emilsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Aron Emilsson (SD), Morgan Johansson (S)*, Magdalena Thuresson (M), Markus Wiechel (SD), Olle Thorell (S)*, Linnéa Wickman (S)*, Joar Forssell (L), Håkan Svenneling (V)*, Magnus Berntsson (KD), John E Weinerhall (M), Jacob Risberg (MP)*, Stefan Olsson (M), Katarina Tolgfors (M), Adnan Dibrani (S)*, Anna Lasses (C)* och Hans Wallmark (M).

* Avstår från ställningstagande, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens budgetproposition 2023/24:1 i de delar som gäller utgiftsområde 5 Internationell samverkan och tre motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2023/24. Regeringens förslag till riksdagsbeslut och motionsförslagen finns i bilaga 1.

I bilaga 2 och 3 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2024 och beställningsbemyndiganden samt de avvikelser från dessa som Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet föreslår i sina respektive budgetmotioner.

Under beredningen av ärendet fick utskottet vid sammanträdet den 26 oktober 2023 information om budgetförslaget inom utgiftsområde 5 av utrikesminister Tobias Billström med medarbetare från Utrikesdepartementet.

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i ett första steg genom ett beslut fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § tredje stycket riksdagsordningen).

Riksdagen har bifallit regeringens förslag och bestämt utgiftsramen för 2024 för utgiftsområde 5 Internationell samverkan till 2 273 924 000 kronor (prop. 2023/24:1, bet. 2023/24:FiU1, rskr. 2023/24:47). I detta betänkande föreslår utrikesutskottet för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Riksdagens ställningstagande till anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden för utgiftsområdet ska göras genom ett enda beslut (11 kap. 18 § fjärde stycket riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Regeringen ska enligt 10 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat.

I utskottens uppgifter ingår att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21, rskr. 2005/06:333–335).

Utskottet har mot den bakgrunden gått igenom regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 5 i budgetpropositionen. Genomgången är ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Utskottets överväganden

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 5

Propositionen

Riksdagen har beslutat att målet för utgiftsområde 5 ska vara att säkerställa Sveriges intressen i förbindelserna med andra länder (prop. 2008/09:1 utg.omr. 5, bet. 2008/09:UU1, rskr. 2008/09:122). I årets budgetproposition anger regeringen att insatser som finansieras genom utgiftsområdet ska ses i ett sammanhang där även effekterna av andra offentliga insatser eller samverkan med berörda aktörer bidrar till utgiftsområdets måluppfyllelse. Det handlar om en bredd av samhällseliga kontakter och relationsskapande på olika nivåer, i olika forum och med diplomatiska, politiska och ekonomiska medel. Utlandsmyndigheterna spelar här en central roll.

En bärande del av verksamheten inom utgiftsområdet utgörs av de principer och politiska prioriteringar som vägleder den förda politiken. Dessa är bl.a. demokrati och mänskliga rättigheter, rättsstatens principer, det transatlantiska samarbetet, nordiskt samarbete, medlemskapet i Nato, stöd till Ukraina, fred och säkerhet samt jämställdhet, som kommer till uttryck, inte minst i regeringens årliga utrikesdeklaration.

För utgiftsområdet finns resultatindikatorer för följande fem områden:

- internationell krishantering och fredsfrämjande insatser
- forskning om säkerhetspolitik, nedrustning och icke-spridning
- exportkontroll
- nordiskt samarbete
- Sverigefrämjande.

Av regeringens resultatredovisning, som i huvudsak bygger på resultat under 2022, framgår att knappt 72 procent av utgiftsområdets medel användes till att finansiera avgifter till internationella organisationer som Förenta nationerna (FN), Nordiska ministerrådet, Europarådet, Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) och Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD).

Svenska myndigheter bidrog under 2022 med utsänd personal till omkring 40 civila och militära krishanterings- och fredsfrämjande insatser och andra internationella koalitioner under ledning av EU, FN, OSSE och Nato. Myndigheter, vars deltagande i fredsfrämjande insatser finansierades inom utgiftsområde 5 var Försvarsmakten, Folke Bernadotteakademin och Polismyndigheten. Regeringen bedömer att Sveriges engagemang, genom diplomatiskt arbete, medling, fredsfrämjande och förtroendeskapande åtgärder, har bidragit till gemensam säkerhet.

När det gäller nedrustning och icke-spridning redogör regeringen för det fortsatta arbetet med Stockholmsinitiativet för kärnvapennedrustning och

arbetet med att värna Internationella atomenergiorganets (IAEA) viktiga uppdrag och uppmärksamma IAEA:s arbete.

När det gäller forskning om säkerhetspolitik, nedrustning och icke-spridning redogör regeringen för det arbete som bedrivs inom området vid Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI), Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (Sipri) och Utrikespolitiska institutet (UI). Enligt regeringens bedömning har Sipri gett värdefulla bidrag till analys och diskussion om nedrustning och icke-spridning, särskilt när det gäller vapenindustri, vapenhandel och militärutgifter. UI har å sin sida bidragit till utgiftsområdets mål genom att vara ett forum för analys och informerad samhällsdiskussion inom området.

När det gäller exportkontroll redogör regeringen för verksamheten vid Inspektionen för strategiska produkter (ISP). En strikt och effektiv exportkontroll har bidragit till att tillvarata Sveriges utrikes- och säkerhetspolitiska intressen.

När det gäller samarbetet i Östersjöregionen har regeringen efter den ryska invasionen av Ukraina beslutat att inga insatser får innebära resursöverföring till ryska statliga aktörer och att verksamhet som stärker ryska statliga aktörers kapacitet inte får genomföras. Svenska institutet (SI), som i juni 2022 förklarades oönskat i Ryssland av den ryska regeringen, har med anledning av den ryska invasionen av Ukraina ställt om sin verksamhet inom området. Även verksamheten inom Arktiska rådet, Barentsrådet, Östersjöstaternas råd och Nordliga dimensionens Partnerskap för hälsa och socialt välbefinnande har anpassats utifrån att Ryssland inte längre deltar i dessa samarbeten. Regeringen bedömer att Sida och SI framgångsrikt har anpassat sig till de försvårade omständigheterna genom att bl.a. i högre grad arbeta med organisationer som tvingats fly Ryssland, men som har fortsatt att verka för mänskliga rättigheter och demokrati i Ryssland.

När det gäller det nordiska samarbetet hänvisar regeringen till att samarbetets resultat redogörs för i skrivelsen Nordiskt samarbete (skr. 2022/23:90). Sverige har bl.a. varit pådrivande för att Norden ska kunna hantera kriser och vara bättre rustat inför framtida kriser.

Ett samlat Sverigefrämjande har bidragit till att bibehålla ett högt rankat förtroende för Sverige. Insatserna inom Sverigefrämjande genomförs av SI och utlandsmyndigheterna.

När det gäller den konsulära verksamheten konstaterar regeringen att ökade internationella reserestriktioner och covid-19-pandemins konsekvenser har gjort de konsulära utmaningarna alltmer komplexa och att den konsulära verksamheten bidrar till att säkerställa svenska intressen i förbindelserna med andra länder. År 2022 präglades även av ett förnyat fokus på konsulär krisberedskap, bl.a. på grund av den ryska invasionen av Ukraina.

Sammantaget bedömer regeringen att verksamheten inom utgiftsområde 5 har bidragit till att uppnå målet att säkerställa Sveriges intressen, även om förutsättningarna i många fall har försvårats av den ryska invasionen av Ukraina.

Utskottets bedömning

Utskottet konstaterar att den resultatredovisning som lämnas i samband med budgetpropositionen i huvudsak bygger på resultat som avser 2022 men att även resultatet av åtgärder som vidtagits under 2023 beaktas i resultatredovisningen i den utsträckning relevant underlag har funnits tillgängligt. Utskottet konstaterar vidare att resultatredovisningen är ett viktigt underlag för utskottets beredning av budgetpropositionen. Regeringens redovisning och bedömning av de resultat som uppnåtts ska ha en logisk och tydlig struktur eftersom detta bidrar till en ökad förståelse för hur statliga anslagsmedel används och vilka resultat de får i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat om.

Utskottet konstaterar att regeringen i vissa fall i resultatredovisningen redovisar verksamheter som finansieras inom andra utgiftsområden och anslag. Det gäller t.ex. anslaget 1:2 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet inom utgiftsområde 5 där resultatredovisningen hänvisar till att det svenska deltagandet i internationell krishantering och fredsfrämjande insatser utöver utgiftsområde 5 även finansieras inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap anslaget 1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt och inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd anslaget 1:1 Biståndsverksamhet. Det gäller även insatser för rustningskontroll, nedrustning och icke-spridning som finansieras från anslagen 1:2 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet och 1:6 Forskning, utredningar och andra insatser rörande säkerhetspolitik, rustningskontroll, nedrustning och icke-spridning inom utgiftsområdet och även inom utgiftsområdena 6 Försvar och samhällets krisberedskap och 7 Internationellt bistånd. Vidare redovisas inom avsnittet för Sverigefrämjande utöver resultaten kopplade till anslagen 1:9 och 1:10 inom utgiftsområde 5 även verksamhet som finansieras inom utgiftsområdena 7 Internationellt bistånd och 16 Utbildning och universitetsforskning.

En utgångspunkt för utskottets genomgång av regeringens resultatredovisning är att det ska vara möjligt att följa kopplingen mellan mål, insatser, resultat och regeringens anslagsförslag. Utskottet har i flera tidigare budgetbehandlingsrapporter pekats på svårigheten att analysera resultat i förhållande till utgiftsområdets mål eftersom det övergripande målet är allmänt formulerat och inte i sig innehåller någon definition av vad som avses med Sveriges intressen (se bl.a. bet. 2021/22:UU1). Som utskottet tidigare anfört är anslagsmedlen inom utgiftsområde 5 inte en direkt orsak till avsedda effekter på Sveriges förbindelser med andra länder, men anslagsmedlen gör att verksamheten inom utgiftsområdet kan bedrivas och anslagens storlek påverkar naturligen omfattningen av den verksamhet som bedrivs, t.ex. inom freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet. I sammanhanget kan tilläggas att större delen av medlen inom utgiftsområdet, knappt 72 procent under 2022, finansierar Sveriges obligatoriska avgifter till internationella organisationer. Nivåerna på dessa utgifter är framför allt beroende av förändringar i organisationernas arbete och av valutakurser. Över lag fastställs avgifterna gemensamt av medlemsländerna i de olika organisationernas övergripande

organ. Sveriges deltagande i de aktuella internationella organisationerna utgör en plattform och är i praktiken en förutsättning för att få genomslag för svensk utrikespolitik och uppnå det mål som riksdagen antagit för utgiftsområdet.

När det gäller resultatbedömningen av säkerställandet av Sveriges intressen bidrar det ytterligare till komplexiteten att Sverige som stat har många intressen i förhållande till andra länder och att de svenska intressena också sinsemellan kan vara motstridiga. Att verksamheten inom utgiftsområdet syftar till långsiktiga tillståndsförändringar i andra länder, till stor del genom deltagande i multilaterala organisationer, gör det än svårare att finna en koppling mellan mål, insatser, resultat och anslagens storlek.

Trots svårigheterna att direkt koppla anslagsmedel till effekter vill utskottet i detta sammanhang framhålla betydelsen av att resultatredovisningen har en tydlig struktur och så långt som möjligt redovisar resultaten av insatserna i förhållande till det övergripande mål för utgiftsområdet som riksdagen har antagit.

Formerna för regeringens resultatredovisning har utvecklats under åren och utvecklas fortfarande för att ge främst riksdagen men även regeringen bättre underlag för prioriteringsdiskussioner och göra det lättare att bedöma värdet av insatta resurser i förhållande till politiskt beslutade mål. I budgetpropositionen för 2021 redovisades tydligare riktlinjer om att resultatredovisningens texter bör visa de mest centrala resultaten inom respektive område och disponeras efter centrala resultatindikatorer och bedömningsgrunder. Riktlinjerna innebär bl.a. att tabeller och diagram bör ha minst tioåriga tidsserier om möjligt, att en samlad bedömning av måloppfyllelsen bör redovisas samt att uppföljning och analys ur ett jämställdhetsperspektiv bör möjliggöras. (prop. 2020/21:1 Förslag till statens budget för 2021, finansplan och skattefrågor).

Regeringens resultatredovisning inom utgiftsområde 5 är sedan flera år uppställd på samma sätt och utgår från samma resultatindikatorer, vilket underlättar en uppföljning av verksamheten över tid. Det ligger i sakens natur att en mätbar resultatindikator ska bidra till att åskådliggöra det uppnådda resultatet, men att detta sällan kan åskådliggöras på ett fullständigt sätt. Utskottet saknar ett resonemang om valet av indikatorer och hur dessa är kopplade till det mål som riksdagen antagit för utgiftsområdet. Utskottet anser därför att resultatindikatorerna behöver kompletteras med regeringens analys och tolkning av utfallet för indikatorerna när det gäller uppnådda resultat i förhållande till mål.

Utskottet har detta år haft som ambition att genomföra en fördjupad granskning av regeringens resultatredovisning av Sverigefrämjande. Till stöd för utskottets granskning har riksdagens utvärderings- och forskningssekreterariat tagit fram en promemoria i frågan som har överlämnats till utskottet.

Regeringen har för Sverigefrämjandet angett följande resultatindikatorer: Nation Brands Index, Svenska institutets stipendier, alumner och alumnverksamhet samt antal institutioner som undervisar i svenska.

När det gäller oberoende bedömningar av Sveriges varumärke hänvisar regeringen framför allt till Nation Brands Index för 2022. I detta index placerar sig Sverige på plats 9 av de 60 länder som finns med i indexet. Enligt detta index och även i en rad andra index bedöms Sveriges position enligt regeringen vara stabil över tid. Om regeringen skulle utveckla resultatredovisningen i denna del mer i detalj i framtiden anser utskottet att detta skulle kunna göras genom nyanseringar och genom att den med exempel utvecklar den kontext som Sverigefrämjandet bedrivs inom och förutsättningarna för att upprätthålla Sveriges anseende internationellt.

När det gäller resultatindikatorn som anger antalet stipendier skulle det bidra med ökad tydlighet ifall regeringen gav exempel på vilka studier som bedrivs av dem som tar emot stipendierna. Även när det gäller resultatindikatorn alumner och alumnverksamhet saknas det exempel på vad dessa aktiviteter har bestått i.

Utskottet konstaterar att resultatredovisningen, likt flera tidigare år, inte har följt de ovan nämnda riktlinjerna om tidsserier. Utskottet vill uppmana regeringen att bygga ut tabellerna till att omfatta tioåriga tidsserier. Utskottet ser också gärna att statistik samlas in och presenteras på ett sådant sätt att den, där det är möjligt och relevant, kan analyseras ur ett jämställdhetsperspektiv.

När det gäller resultatredovisningen för utgiftsområde 5 gör regeringen en samlad bedömning där den konstaterar att verksamheten som har bedrivits inom utgiftsområdet har bidragit till målet att säkerställa Sveriges intressen i förbindelserna med andra länder. Utskottet instämmer i denna beskrivning.

Statens budget inom utgiftsområde 5

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2024 inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan enligt regeringens förslag och lämnar de bemyndiganden som regeringen har begärt. Motionärernas alternativa förslag till statens budget för 2024 inom utgiftsområde 5 avslås.

Jämför särskilt yttrande 1 (S), 2 (V), 3 (C) och 4 (MP).

Propositionen

Anslagen

Utgiftsområde 5 Internationell samverkan består av elva anslag och omfattar frågor som gäller Sveriges förhållande till och överenskommelser med andra stater och internationella organisationer. Inom utgiftsområdet verkar två myndigheter: Inspektionen för strategiska produkter (ISP) och Svenska institutet (SI).

För budgetåret 2024 föreslår regeringen att riksdagen anvisar anslagen inom utgiftsområde 5 enligt den tabell som framgår av betänkandets bilaga 2.

När det gäller förändringar av de enskilda anslagen inom utgiftsområdet föreslår regeringen att anslaget 1:1 Avgifter till internationella organisationer ökar med 145 miljoner kronor 2024 för kostnader för avgiften till Natos civila budget samt för engångskostnader för att få tillgång till Natos lokaler.

När det gäller anslaget 1:2 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet föreslås anslaget minska med 2,7 miljoner kronor för att finansiera en ökning av motsvarande storlek för anslaget 1:3 Nordiskt samarbete. Minskningen bedöms inte påverka den verksamhet som finansieras från anslaget. Anslaget 1:2 minskas även med ca 1,9 miljoner kronor till följd av en generell besparing.

Vidare föreslår regeringen att anslaget 1:5 Inspektionen för strategiska produkter ska ökas med 2 miljoner kronor eftersom myndigheten har fått utökade uppgifter i och med uppdraget som behörig myndighet i anslutning till genomförandet av sanktioner, särskilt med hänsyn till sanktionerna mot Ryssland och Belarus.

När det gäller anslaget 1:6 Forskning, utredningar och andra insatser rörande säkerhetspolitik, rustningskontroll, nedrustning och icke-spridning föreslås anslaget öka med 4 miljoner kronor för att stärka och därmed behålla en tillfredsställande nivå på regeringens och Regeringskansliets tillgång till teknisk sakkunskap och policyrelevant stöd.

Vidare föreslår regeringen att anslaget 1:9 Svenska institutet minskas med ca 1,4 miljoner kronor till följd av en generell besparing.

Bemyndiganden

I budgetpropositionen föreslår regeringen att riksdagen beslutar om två beställningsbemyndiganden som framgår av bilaga 3 till betänkandet.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 44 miljoner kronor 2025–2026 för anslaget 1:2 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet. Regeringen anger att den i vissa fall behöver ingå fleråriga ekonomiska åtaganden i förhållande till organisationer som får årligen återkommande strategiska stöd.

Vidare föreslår regeringen att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 160,5 miljoner kronor för 2025–2031 för anslaget 1:11 Samarbete inom Östersjöregionen. Regeringen anger att Sida, SI och Regeringskansliet behöver besluta om bidrag i form av fleråriga stipendier, långsiktiga insatser på miljöområdet samt insatser inom mänskliga rättigheter och demokrati.

Motionerna

I partimotion 2023/24:2347 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) föreslås att riksdagen anvisar anslagen för 2024 inom utgiftsområdet enligt bilaga 2.

Förslaget innebär att motionärerna ökar anslaget 1:11 Samarbete inom Östersjöregionen med 20 miljoner kronor för 2024 för att stödja rysk och belarusisk opposition. Motionärerna anser att ett stöd till rysk opposition innebär ett stöd för demokratisk utveckling i Ryssland och att stödet skulle innebära bättre säkerhet för oppositionen och för Rysslands grannländer. Motionärerna föreslår även en sänkning med 6 miljoner kronor för anslaget 1:2 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet eftersom de motsätter sig att Sverige ska ge stöd till Nato eller Natoanknutna tankesmedjor som en del av Sveriges freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet.

Motionärerna hänvisar även till att Vänsterpartiet i en annan partimotion 2023/24:2324 av Nooshi Dadgostar m.fl. avvisar den generella besparing på 1 procent som regeringen föreslår för statsförvaltningen utöver den årliga besparing som redan görs. I denna motion föreslår Vänsterpartiet därför ett nytt anslag inom utgiftsområde 2 med namnet Avvisa regeringens generella sparbetning.

I kommittémotion 2023/24:2673 av Jacob Risberg m.fl. (MP) föreslås att riksdagen anvisar anslagen för 2024 inom utgiftsområdet enligt bilaga 2. Förslaget innebär att motionärerna vill öka anslaget 1:1 Avgifter till internationella organisationer med 200 miljoner kronor för att Sveriges avgifter till internationella organisationer ska bibehållas på den nivå som de har varit de senaste åren. Vidare föreslår motionärerna att anslaget 1:9 Svenska institutet ska ökas med drygt 36 miljoner kronor för att Sverige ska stödja arbetet för att upprätthålla kultur och fria medier i Belarus. Motionärerna föreslår även att anslaget 1:6 Forskning, utredningar och andra insatser rörande säkerhetspolitik, rustningskontroll, nedrustning och icke-spridning ska höjas med 30 miljoner kronor för att kraftigt stärka forskning om nedrustning och icke-spridning vid bl.a. Alva Myrdal-centrum för kärnvapennedrustning och Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) verksamhet med nedrustning/ickespridning av kemiska vapen, biologiska vapen, radiologiska vapen och kärnvapen och andra projekt inom området i Sverige och utomlands. Anslaget 1:2 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet föreslås även höjas med ca 6,9 miljoner kronor för att Sverige ska fortsätta genomföra en feministisk utrikespolitik.

I kommittémotion 2023/24:2716 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) föreslås att riksdagen anvisar anslagen för 2024 inom utgiftsområdet enligt bilaga 2. Förslaget innebär att motionärerna minskar utgiftsområdet med 2,1 miljoner kronor. Motionärerna föreslår en sänkning av pris- och löneomräkningen, vilket påverkar anslag som räknas upp med denna. Det innebär att anslaget 1:2 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet minskas med 600 000 kronor, anslaget 1:5 Inspektionen för strategiska produkter minskas med 700 000 kronor och anslaget 1:9 Svenska institutet minskas med 800 000 kronor.

Utskottets ställningstagande

Anslagen

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att öka anslaget 1:1 Avgifter till internationella organisationer med 145 miljoner kronor 2024 för att finansiera kostnader för avgiften till Natos civila budget samt för engångskostnader för att få tillgång till Natos lokaler. Att höja anslaget med 200 miljoner kronor som föreslås i motion 2023/24:2673 (MP) anser utskottet inte vara aktuellt. Därför avstyrker utskottet motion 2023/24:2673 (MP) i denna del.

När det gäller anslaget 1:2 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet föreslår regeringen att anslaget ska minskas med 2,7 miljoner kronor för att finansiera en ökning av anslaget 1:3 Nordiskt samarbete med hänsyn till att Sverige under 2024 är ordförande i Nordiska ministerrådet, N5 (nordiska utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet) och NB8 (nordisk-baltiska utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet). Denna minskning av anslaget 1:2 bedöms inte påverka den verksamhet som finansieras från anslaget. Anslaget 1:2 minskas även med ca 1,9 miljoner kronor till följd av en generell besparing. Att minska anslaget med 6 miljoner kronor för att inte stödja Nato eller Natoanknutna tankesmedjor som föreslås i motion 2023/24:2347 (V) anser utskottet ska avstyrkas, liksom att minska anslaget med 600 000 kronor genom en sänkning av pris- och löneomräkningen som föreslås i motion 2023/24:2716 (C). Utskottet tillstyrker regeringens förslag som framstår som väl avvägt och avstyrker därmed även förslaget att öka anslaget med drygt 6,9 miljoner kronor, vilket föreslås i motion 2023/24:2673 (MP).

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om att öka anslaget 1:5 Inspektionen för strategiska produkter med 2 miljoner kronor mot bakgrund av att myndigheten har fått utökade uppgifter. Därmed avstyrker utskottet motion 2023/24:2716 (C) i denna del.

I motion 2023/24:2673 (MP) föreslås att anslaget 1:6 Forskning, utredning och andra insatser rörande säkerhetspolitik, rustningskontroll, nedrustning och icke-spridning ska höjas med 30 miljoner kronor för att kraftigt stärka forskning om nedrustning och icke-spridning. Utskottet bedömer att den anslagsökning som regeringen föreslår om 4 miljoner kronor är väl avvägd. Utskottet avstyrker därmed motion 2023/24:2673 (MP) i denna del.

När det gäller anslaget 1:9 Svenska institutet föreslår regeringen att anslaget minskas med ca 1,4 miljoner kronor till följd av en generell besparing. Utskottet tillstyrker regeringens förslag som framstår som väl avvägt. Utskottet ser därmed inte någon anledning att öka anslaget med drygt 36 miljoner kronor som föreslås i motion 2023/24:2673 (MP) eller att minska anslaget med 800 000 kronor som föreslås i motion 2023/24:2716 (C).

I motion 2023/24:2347 (V) föreslås att anslaget 1:11 Samarbete inom Östersjöregionen ska höjas med 20 miljoner kronor för att öka stödet till rysk och belarusisk opposition. Utskottet tillstyrker regeringens förslag till anslagstilldelning och avstyrker därmed motionärernas förslag.

Sammanfattningsvis finner utskottet att regeringens förslag till medels-tilldelning är väl avvägt och utskottet föreslår därför att riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2024 inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan i enlighet med regeringens förslag i bilaga 2. Utskottet tillstyrker därmed punkt 1 i propositionen och avstyrker samtidigt motionerna 2023/24:2347 (V), 2023/24:2673 (MP) och 2023/24:2716 (C).

Politikens inriktning

Utskottet noterar att regeringen avser att föra en politik där Sveriges utrikes- och säkerhetspolitiska prioriteringar, i enlighet med utrikesdeklarationen, står i fokus och där de internationella samarbetena vidareutvecklas. Sverige står inför de största utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska prövningarna i modern tid. Säkerheten i vårt närområde har dramatiskt försämrats i och med Rysslands invasion av Ukraina. Invasionen visar på ett förakt för folkrätten och den europeiska säkerhetsordningen och för FN-stadgans mest grundläggande regler. Inom säkerhetspolitiken kommer utvecklingen i närområdet att ha en särställning. Att bidra till att stärka Europeiska unionen, fördjupa den transatlantiska relationen och att bli en aktiv, värdefull och solidarisk medlem i Nato är grundläggande målsättningar. Att värna svenska intressen liksom demokratiska värderingar kommer att vara kärnan i regeringens politik, och genomförandet ska bygga på aktiv diplomati och internationellt samarbete. Sverige ska stå upp för folkrätten, de mänskliga rättigheterna och FN-stadgan.

Utskottet konstaterar att regeringen i EU-arbetet avser att verka för att vidareutveckla flera av EU:s olika utrikespolitiska instrument såsom diplomati, handel, bistånd, stabiliseringsinsatser samt de civila och militära förmågorna och krishanteringsinstrumenten. Regeringen vill bl.a. stärka EU:s roll som en sammanhållande och strategisk aktör inom globala cyberfrågor och digitala frågor i nära samråd med Nato.

Sverige kommer enligt regeringen att fortsätta bidra till internationell civil och militär krishantering och fredsfrämjande insatser och till att skapa förutsättningar för fred och säkerhet. Sveriges tydliga röst för jämställdhet och kvinnors rättigheter och deltagande utgör en viktig del för att internationella fredsinsatser ska leda till hållbara resultat.

Regeringen avser att verka för ett närmare och starkare nordiskt och nordisk-baltiskt samarbete. Sverige är under 2024 ordförande i Nordiska ministerrådet och de informella nordiska och nordisk-baltiska utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetena (N5 och NB8). Regeringen avser vidare att verka för att samarbetet inom Östersjöregionen fortsätter på ett ändamålsenligt sätt.

Utskottet noterar att rustningskontroll, nedrustning och icke-spridning av kärnvapen enligt regeringen kommer att förbli en svensk utrikes- och säkerhetspolitisk prioritering. Sverige ska vidare upprätthålla en strikt, effektiv och modern exportkontroll. Regeringens inriktning är att Sverige med

stöd av FOI, Sipri och UI ska kunna bidra konstruktivt till det internationella samfundets strävan efter rustningskontroll, nedrustning och icke-spridning.

Sverigefrämjandet ska enligt regeringen, på ett sätt som är lämpligt för mottagarlandet, öka kunskapen om och skapa intresse och förtroende för Sverige.

Regeringen avser vidare att upprätthålla och vidareutveckla en god konsulär krisberedskap och utveckla arbetsverktygen för stöd till enskilda med fokus på personer i särskilt utsatta grupper.

Utskottet avser att återkomma till frågor om långsiktiga prioriteringar för utrikes- och säkerhetspolitikens inriktning utifrån motioner från allmänna motionstiden i betänkanden under 2024.

Bemyndiganden

Utskottet föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som regeringen föreslår enligt vad som anges i bilaga 3. Därmed tillstyrker utskottet punkt 2 i propositionen.

Särskilda yttranden

1. Statens budget inom utgiftsområde 5 (S)

Morgan Johansson (S), Olle Thorell (S), Linnéa Wickman (S) och Adnan Dibrani (S) anför:

Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den vi önskar avstår vi från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 5. Socialdemokraternas budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat.

Socialdemokraternas samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2023/24:2654. Motionen behandlas i betänkande 2023/24:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 5 i det betänkandet. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 5. Förslaget till statens budget för 2024 inom utgiftsområde 5 läggs fram i kommittémotion 2023/24:2562. Vi vill se följande inriktning av politiken inom utgiftsområde 5.

Efter flera år av en positiv global utveckling har vi i världen de senaste åren sett en tillbakagång för värden som fred, demokrati, frihet och multilateralism. I vårt budgetalternativ är vi socialdemokrater tydliga med att Sverige och övriga EU ska verka för värden som mänskliga rättigheter, demokrati, frihet och ekonomisk utveckling och samtidigt fortsätta arbetet för klimat-omställningen.

Sverige måste fortsätta vara en stark röst globalt. Vi ser därför med stor oro på hur regeringen väljer att ta flera steg tillbaka och dra sig undan från den globala scenen. Svensk utrikespolitik blir passiv och provinsial i stället för aktiv och internationell. Sedan många år är Ryssland och Kina djupt involverade och driver ett mycket aktivt påverkansarbete i Latinamerika, Mellanöstern, Afrika och Asien. Dessa kontinenter är ett slagfält – militärt, politiskt, ekonomiskt och värderingsmässigt.

Krig, fattigdom, droghandel, människohandel, illegal vapenhandel, miljöförstöring och utsläpp som driver på den globala uppvärmningen påverkar oss alla, var vi än bor. Därför är den snäva utrikespolitik som regeringen lagt om till djupt bekymmersam.

Rysslands krig i Ukraina innebär en ny och farligare verklighet för Europa och Sverige. Det här är det största hotet mot den europeiska säkerhetsordningen under hela efterkrigstiden. Detta kräver bl.a. en höjd militär tröskel för rysk aggression som vi utformar tillsammans med Sveriges allierade. Vi behöver också höja beredskapen för alla typer av långsiktiga hot mot vårt samhälle som påverkansoperationer, hybridkrigföring och sabotage. Det svenska militära, humanitära och ekonomiska stödet till Ukraina måste fortsätta och anpassas efter läget på marken och önskemålen och behoven från

Ukraina. Vi stöder den arbetsgrupp inom EU som jobbar med hur ryska frysta tillgångar kan användas i återuppbyggnaden av Ukraina.

Den feministiska utrikespolitiken handlade om att säkerställa flickors och kvinnors rättigheter, resurser och representation i en värld som fortfarande präglas av en systematisk underordning av flickor och kvinnor. Det är därför djupt olyckligt att regeringen valde att avveckla den feministiska utrikespolitiken, som berör utrikespolitikens samtliga områden. Vi socialdemokrater anser tvärtom att det är viktigare än någonsin att återinföra och utveckla den feministiska utrikespolitiken där flickors och kvinnors rättigheter, resurser och representation prioriteras.

Diplomati och dialog är våra främsta verktyg för en fredlig utveckling. För oss är det centralt att värna ett välfungerande internationellt samarbete mellan länder för att säkerställa gemensam säkerhet och uppnå vår strävan efter fred och frihet. För att öka kvinnors deltagande i fredsprocesser är det svenska kvinnliga medlingsnätverk som infördes av den socialdemokratiskt ledda regeringen ett konkret och viktigt verktyg. Det är ett misstag av regeringen att signalera att det ska läggas ned. Sveriges arbete för en fredligare och säkrare värld ska bedrivas inom och i nära samarbete med organisationer som FN, EU, OSSE och Nato.

Vårt mål är en värld utan kärnvapen. Nedrustning och icke-spridning av kärnvapen är en central utrikes- och säkerhetspolitisk prioritering. Normen mot användning och innehav av kärnvapen måste förstärkas. För oss socialdemokrater är det självklart att Sverige ska fortsätta att ta ansvar för att försöka överbygga skillnader mellan länder med och utan kärnvapen och driva på för konkreta åtaganden och framsteg för kärnvapenedrustning inom ramen för icke-spridningsfördraget. Det är angeläget att Sverige som observatör deltar på statspartsmötena för FN:s konvention om kärnvapenförbud. Sverige ska aktivt bidra till att konventionen utvecklas, vinner stöd globalt och leder till verklig nedrustning.

Ett starkt engagemang för FN är en hörnsten i socialdemokratisk utrikes- och säkerhetspolitik. FN utgör navet i det globala samarbetet för internationell fred och säkerhet och spelar en viktig roll för fred och säkerhet, folkrätten, mänskliga rättigheter och utveckling. Genom kärnstöden till FN och dess organisationer bidrar Sverige till att organisationernas resultat uppnås och därmed också till att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Att skära ned på kärnstöden och försvaga FN är direkt kontraproduktivt och ett allvarligt misstag från regeringens sida.

EU är Sveriges viktigaste utrikes- och säkerhetspolitiska arena. Vi ska fortsätta att bygga ett allt närmare samarbete inom EU, liksom med våra nordiska och baltiska grannar. EU ska fortsätta att utveckla relationerna till Europas grannländer. EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik ska stärkas i syfte att försvara EU:s intressen och värden globalt. Det är avgörande att stärka den samlade europeiska försvarsförmågan samt EU:s handlingsförmåga som säkerhetspolitisk aktör och dess förmåga att ta ansvar för

unionens och närområdets säkerhet. Vi står upp för EU:s solidaritetsklausul. För EU-medlemmar som också är allierade i Nato utgör Natomedlemskapet grunden för det kollektiva försvaret. Vi välkomnar att konkreta medlemskapsförhandlingar inleds med Ukraina och Moldavien.

Sverige försvaras bäst inom Nato. Som medlem i Nato kommer Sverige att omfattas av de ömsesidiga försvarsgarantier som följer av artikel 5 i nordatlantiska fördraget. Genom medlemskapet blir Nato Sveriges viktigaste försvarspolitiska arena. Finlands Natomedlemskap och Sveriges kommande Natomedlemskap ökar säkerheten i Sverige och Norden och stärker Nato. Vi står fast vid att Sverige i samband med Natoanslutningen, i likhet med Danmark och Norge, inte ska ha kärnvapen och permanenta baser på svenskt territorium.

Vi prioriterar det nordiska samarbetet och vill att det ska stärkas ytterligare. Vi föreslår att en nordisk försvars- och säkerhetspolitisk kommission tillsätts med förankring i samtliga nordiska parlament. Vi vill att arbetet inom EU:s Östersjöstrategi med att länka samman regionen, rädda havsmiljön och öka välbefindandet utvecklas för att gemensamt hantera utmaningar och arbeta tillsammans. Arktis har fått en ökad säkerhets- och försvarspolitisk betydelse. Vi vill att Sveriges engagemang för Arktis ska stärkas och att Sverige ska fortsätta att bidra till att utvecklingen i Arktis sker på ett fredligt och hållbart sätt.

2. Statens budget inom utgiftsområde 5 (V)

Håkan Svenneling (V) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 29 november 2023 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 5 inte får överstiga 2 273 924 000 kronor 2024 (bet. 2023/24:FiU1). Eftersom Vänsterpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan vi inte reservera oss till förmån för detta förslag. Vänsterpartiets budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer vi att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Vänsterpartiets politik inom utgiftsområde 5. Vänsterpartiets samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2023/24:2385 och vi vill se följande inriktning på budgetpolitiken.

Hushållen pressas av fallande realinkomster, höga matpriser och kraftigt stigande bolåneräntor, samtidigt som bank- och matjättar gör rekordvinster på konsumenternas bekostnad. Regeringens och Sverigedemokraternas ansvar är att se till att vi som samhälle tillsammans tar oss genom krisen och att fördela krisens bördor rättvist. Men istället bidrar de till att hushållen går på knäna genom sin chockerande passivitet.

Sverige står inför en välfärdskollaps när varslen väller in över sjukhusen, äldreomsorgen är kroniskt underbemannad och lärarna inte får de resurser som behövs för att göra ett bra jobb i klassrummen. I stället för att se till att välfärden får resurser prioriterar regeringen och Sverigedemokraterna

skattesänkningar för framför allt välbärgade. Än en gång visar regeringen och Sverigedemokraterna vilka som får ta smällen i krisen.

När gängvåldet terroriserar vårt samhälle, med bombdåd och skjutningar, behövs en regering som kavlar upp ärmarna och satsar det som krävs på att sätta stopp för gängen, som avsätter resurser till socialtjänsten för att se till att ungdomar på glid hamnar rätt och som satsar på skolan. Det är brottsbekämpning i praktiken, det har regeringen och Sverigedemokraterna visat sig oförmögna att genomföra.

Klimatkrisen är här och nu, med extremväder såsom långvarig torka följt av kraftiga regn med stora översvämningar. Samtidigt som vi kraftigt behöver minska utsläppen för att nå nettonollutsläpp har Sverige en regering och ett stödparti vars klimatpolitik är så skadlig att det hade varit lägre utsläpp om de inte hade gjort något alls. Allt detta är skapat av politiska prioriteringar.

Vänsterpartiet presenterar i sin budgetmotion en helt annan inriktning och en ny kurs för ett tryggare Sverige. Den ekonomiska politik som vi föreslår ska inriktas mot full sysselsättning och ekonomisk jämlikhet. Bördorna av de snabba prishöjningarna ska fördelas rättvist, med särskild hänsyn till de hushåll som har små marginaler. Bankernas och matjättarnas övervinster ska strypas; de ska inte kunna göra vinster på hushållens bekostnad. Valfärdssektorn har under lång tid varit underfinansierad och håller nu på att vittra sönder helt. För att valfärden ska fortsätta att vara ett av samhällets grundfundament behövs resurser, så att den som behöver vård får det i tid, så att den som är på väg in i gängkriminalitet kan stoppas och så att den som är äldre kan få det stöd hen behöver i vardagen. Alla som söker sig till förskolan, sjukvården, skolan och äldreomsorgen behöver en god arbetsmiljö och goda arbetsvillkor. Det skapas genom satsningar, inte nedskärningar.

Vänsterpartiet prioriterar i vårt samlade budgetförslag att anvisa betydande resurser till välfärdssatsningar via generella statsbidrag. Vi prioriterar ett klimatomställningsarbete som kan ta Sverige till målet om nettonollutsläpp, inte i motsatt riktning. De välfärdssatsningar som Vänsterpartiet föreslår tillsammans med våra satsningar på klimatområdet påverkar i praktiken direkt eller indirekt alla utgiftsområden.

Vänsterpartiets samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2023/24:2385. Motionen behandlas i betänkande 2023/24:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 6 i det betänkandet. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 5.

Förslaget till statens budget för 2024 inom utgiftsområde 5 läggs fram i partimotion 2023/24:2347. Vi vill se följande inriktning av politiken inom utgiftsområde 5.

Under Putins tid vid makten i Ryssland har landet blivit alltmer odemokratiskt. I dag ser vi ett reaktionärt, konservativt och patriarkalt styre som förtrycker oppositionella och människorättsförsvarare samt agerar aggressivt mot sina grannländer och spelar en destabiliserande roll i världspolitiken. Den auktoritära utvecklingen kulminerade i Rysslands orättfärdiga anfallskrig mot Ukraina den 24 februari 2022. Ryssland har

därmed visat att man är ett reellt säkerhetspolitiskt hot för sin omgivning. Men Putins regim är även ett hot mot alla de invånare som motsätter sig styret eller som inte passar in i det samhälle som Putin vill bygga. Den ryska oppositionen, bestående av modiga hbtq-aktivister, feminister, människorättsförsvarare och miljökampanjer, behöver stöd från omvärlden. Att stödja den ryska oppositionen är att stödja en demokratisk utveckling i Ryssland och att förbättra säkerheten för dem såväl som för Rysslands grannländer. Även situationen för oppositionella i Belarus är allvarig. Sverige har en viktig roll i att stödja rysk och belarusisk opposition – underjordisk verksamhet inom landet såväl som organisationer i exil. Mot den bakgrunden avsätter Vänsterpartiet 20 miljoner kronor för stöd till rysk och belarusisk opposition 2024. Mer om Vänsterpartiets politik som rör situationen i Ryssland och Belarus går att läsa i vår motion om Rysslands auktoritära utveckling (mot. 2022/23:612). Ovan nämnda anslagsförslag finansieras genom bl.a. en neddragning av det ekonomiska stödet till den amerikanska tankesmedjan Atlantic Council inom anslaget 1:2 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet.

Sammantaget anvisar vi 14 miljoner kronor mer än regeringen till utgiftsområde 5 för 2024.

3. Statens budget inom utgiftsområde 5 (C)

Anna Lasses (C) anför:

Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den jag önskar avstår jag från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 5. Centerpartiets budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat. Centerpartiets samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2023/24:2733 av Muharrem Demirok m.fl. (C). Motionen behandlas i betänkande 2023/24:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 7 i det betänkandet. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 5 som skiljer sig från regeringens förslag. Jag väljer dock att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande.

Den svenska ekonomin och det svenska samhället möter nu multipla allvarliga kriser. Vi befinner oss i en allvarlig inflations- och tillväxtkris som sticker ut i en internationell jämförelse. Som en följd av denna ekonomiska kris kommer nu en välfärds kris i kommuner och regioner, som särskilt drabbar landsbygden, med en allt djupare kris för skolan. Samtidigt drabbas många svenska städer av en kris för tryggheten på gator och torg på grund av ett gängkrig med skjutningar, sprängningar och mycket unga förövare och offer. Klimatkrisen blir allt tydligare, men trots detta är den svenska klimatpolitiken och klimatomställningen i vårt land i kris till följd av Tidö-regeringens politik. Sammantaget påverkar detta bilden av Sverige men även samhällets robusthet mot säkerhetspolitiska utmaningar. Rysslands anfallskrig utgör ett allvarligt

hot också mot oss och vår säkerhet. Det kräver fortsatt höga krav på prioriteringar av vårt lands försvarsförmåga och ett hållbart stöd till Ukraina.

I grund och botten är svensk ekonomi stark, med en välutbildad befolkning, framåtsyftande företag, en hög sysselsättningsgrad och en fungerande välfärd. Det är genom kloka reformer – inte populism – som svensk ekonomi tagit sig igenom tidigare kriser. Men det kräver att det finns kraft inom politiken för att stå upp för grundläggande principer som att det ska löna sig att arbeta, att skola och utbildning är grunden för välstånd i hela landet, att vi inte kan börja öka utsläppen om vi ska kunna förhindra en klimatkatastrof och att företagen är vår tillväxtmotor. Centerpartiet tar upp stafettpippen från tidigare framgångsrika ekonomiska reformer för att föra in dessa perspektiv i debatten igen och för en krisbekämpning på riktigt i Sverige såväl som i EU och globalt.

Vårt förslag till statens budget för 2024 inom utgiftsområde 5 läggs fram i kommittémotion 2023/24:2716. Den alternativa budget som Centerpartiet föreslår inom detta utgiftsområde baserar sig på en annan pris- och löneomräkning. Förutsättningarna för utgiftsområdet 5 Internationellt samarbete påverkas självklart av den säkerhetspolitiska utvecklingen och regeringens utrikespolitiska agerande. Om ytterligare resurser skulle krävas kommer vi självklart att pröva det utifrån att säkerhet för utsända och Sverige går först.

Sammantaget anvisar vi 2,1 miljoner kronor mindre än regeringen till utgiftsområde 5 för 2024.

4. Statens budget inom utgiftsområde 5 (MP)

Jacob Risberg (MP) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 29 november 2023 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 5 inte får överstiga 2 273 924 000 kronor 2024 (bet. 2023/24:FiU1). Eftersom Miljöpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan vi inte reservera oss till förmån för detta förslag. Miljöpartiets budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer vi att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Miljöpartiets politik inom utgiftsområde 5.

Miljöpartiets samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2023/24:2689. Motionen behandlas i betänkande 2023/24:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservationerna 4 och 8 i det betänkandet. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 5. Förslaget till statens budget för 2024 inom utgiftsområde 5 läggs fram i kommittémotion 2023/24:2673

Miljöpartiets budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 5 innebär bl.a. en ökad satsning på freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet inom ramen för utrikespolitiken, en ökad satsning på internationella organisationer så att Sverige kan fortsätta att vara en internationell röst för demokrati, fred och mänskliga rättigheter, en förstärkning av stödet till demokratiarbete i Belarus samt en förstärkning av nedrustningsarbete och nedrustningsforskning.

Sammantaget anvisar vi 273 254 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområde 5 för 2024.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2023/24:1 Budgetpropositionen för 2024 utgiftsområde 5:

1. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2024 inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan enligt tabell 1.1.
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Motioner från allmänna motionstiden 2023/24

2023/24:2347 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

Riksdagen anvisar anslagen för 2024 inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2023/24:2673 av Jacob Risberg m.fl. (MP):

Riksdagen anvisar anslagen för 2024 inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan enligt förslaget i tabell A i motionen.

2023/24:2716 av Kerstin Lundgren m.fl. (C):

Riksdagen anvisar anslagen för 2024 inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan enligt förslaget i tabellen i motionen.

BILAGA 2

Regeringens och motionärernas anslagsförslag

Anslag för 2024 inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen		
		V	C	MP
1:1 Avgifter till internationella organisationer	1 473 554	±0	±0	200 000
1:2 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet	183 441	-6 000	-600	6 880
1:3 Nordiskt samarbete	16 295	±0	±0	±0
1:4 Ekonomiskt bistånd till enskilda utomlands samt diverse kostnader för rättsväsendet	4 826	±0	±0	±0
1:5 Inspektionen för strategiska produkter	143 855	±0	-700	±0
1:6 Forskning, utredningar och andra insatser rörande säkerhetspolitik, rustningskontroll, nedrustning och icke-spridning	83 358	±0	±0	30 000
1:7 Bidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (SIPRI)	28 402	±0	±0	±0
1:8 Bidrag till Utrikespolitiska institutet (UI)	19 175	±0	±0	±0
1:9 Svenska institutet	135 328	±0	-800	36 374
1:10 Information om Sverige i utlandet	15 475	±0	±0	±0
1:11 Samarbete inom Östersjöregionen	170 215	20 000	±0	±0
Summa	2 273 924	14 000	-2 100	273 254

BILAGA 3

Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden

Det har inte väckts några motioner med anledning av regeringens förslag till beställningsbemyndiganden.

Beställningsbemyndiganden för 2024 inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Tidsperiod
1:2 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet	44 000	2025–2026
1:11 Samarbete inom Östersjöregionen	160 500	2025–2031
Summa	204 500	